

РЕЦЕНЗІЯ

завідувача відділу хірургічного лікування патології аорти
д.мед.н., с.н.с. Кравченка В.І. на дисертацію «Стимуляція провідної системи
серця у пацієнтів з життєзагрозливими брадіаритміями»
здобувача ступеня доктора філософії Перепеки Євгена Олександровича
з галузі знань 22 – Охорона здоров'я зі спеціальності 222 – Медицина

1. Актуальність дослідження. Із старінням населення потреба в постійній кардіостимуляції стає все більш нагальною. На сьогоднішній день електрокардіостимуляція залишається єдиним ефективним лікувальним методом при незворотніх життєзагрозливих брадіаритміях.

Ідеальний фізіологічний підхід до шлуночкової стимуляції повинен залучати нормальну провідність через провідну систему Гіса-Пуркінє - на чому власне й була побудована дана робота. Детальне вивчення методики постійної стимуляції провідної системи серця, яке було проведене у цій науково-дослідницькій роботі, дозволить покращити результати хірургічних втручань при різних життєзагрозливих брадіаритміях.

Виконання запланованої роботи має велике науково-практичне значення для сучасної охорони здоров'я, та направлене на впровадження новітніх методів кардіостимуляції в рутинну практику.

2. Зв'язок теми дисертації з державними чи галузевими науковими програмами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану НДР ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова НАМН України» і є фрагментом теми «Вивчити ефективність методик катетерного лікування фібриляції передсердь» (Державний обліковий номер 0223U002250, № державної реєстрації 0129U002053, строк виконання – 2020-2022 рр.).

3. Наукова новизна результатів дослідження, ступінь їх наукової обґрунтованості. Наукова новизна даної роботи результатів полягає в наступному:

- дана робота є першим дослідженням в Україні, в якому запропоновано результати наукового аналізу використання стимуляції провідної системи серця при лікуванні пацієнтів із життєзагрозливими брадіаритміями.

- при написанні роботи отримано фактичне обґрунтування ролі внутрішньошлуночкової та міжшлуночкової механічної асинхронії у розвитку стимуляційно-індукованої кардіоміопатії у пацієнтів з постійною правошлуночковою стимуляцією та збереженою вихідною фракцією викиду лівого шлуночка;

- чітко визначені предиктори розвитку стимуляційно-індукованої кардіоміопатії у пацієнтів з нефізіологічною правошлуночковою кардіостимуляцією;

- було обґрунтовано роль фізіологічного патерну активації лівого шлуночка при стимуляції провідної системи серця у зменшенні загального часу активації ендокарда лівого шлуночка, а також збереженні глобального поздовжнього стрейну лівого шлуночка;

- описані варіанти стимуляції провідної системи серця, виведені критерії їх визначення та особливості програмування штучного водія ритму серця у пацієнтів зі стимуляцією провідної системи серця;

- доведено роль стимуляції провідної системи серця у профілактиці розвитку стимуляційно-індукованої кардіоміопатії та у відновленні міжшлуночкової та внутрішньошлуночкової послідовності збудження ділянок міокарда ЛШ.

Висока достовірність основних положень, висновків та рекомендацій, сформульованих в дисертації, забезпечується ретельним статистичним аналізом даних 52 пацієнтів з різними варіантами кардіостимуляції в т.ч. пацієнтів із стимуляцією провідної системи серця. Висновки дисертації є логічними, сформульовані коректно та мають важливе науково-практичне значення.

4. Рівень поставленого наукового завдання та опанування здобувачем методології наукової діяльності. Наукове завдання, поставлене перед здобувачем, полягало в покращенні результатів хірургічного лікування життєзагрозливих брадіаритмій шляхом обґрунтування, впровадження та удосконалення методу стимуляції провідної системи серця. Дисертант виконав роботу у відповідності з поставленими завданнями та метою дослідження. Дисертант опанував методологію наукової діяльності, яку коректно застосував.

5. Практичне значення результатів дослідження. На підставі результатів проведеного дослідження автором розроблено та впроваджено в клінічну практику методику стимуляції провідної системи серця, що дозволило покращити результати лікування пацієнтів із життєзагрозливими брадіаритміями. Згідно з отриманими даними в дослідженні доведено, що застосування нових фізіологічних методів кардіостимуляції (зокрема стимуляції провідної системи серця) дозволяє уникнути негативних наслідків асинхронного патерну активації шлуночків при традиційній правошлуночкової стимуляції. У пацієнтів на постійній стимуляції провідної системи серця не розвивалась стимуляційно-індукована кардіоміопатія, на відміну від пацієнтів із правошлуночковою міокардальною стимуляцією.

Результати, отримані в процесі виконання роботи, наукові положення, висновки та практичні рекомендації, які містяться в дисертації впроваджено в практику та застосовуються в ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії ім. М.М. Амосова НАМН України».

6. Повнота викладення основних результатів в опублікованих наукових працях. Основні наукові положення, висновки та результати дослідження представлено в 6 публікаціях. З цих робіт 4 - у виданнях, індексованих у Scopus), а 2 представлені у інших фахових виданнях. Матеріали дисертаційної роботи представлені на 7-ми науково-практичних конференціях.

7. Структура та зміст дисертації. Рукопис дисертаційної роботи оформлено згідно з Наказом МОН України від 12.01.2017р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами). Текст дисертації викладено українською мовою на 145 сторінках машинописного тексту, документовано 25 таблицями, ілюстровано на 32 рисунках. Робота написана за класичним стилем. Складається зі

вступу, огляду літератури, 4 розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення отриманих результатів, висновків та практичних рекомендацій, двох додатків. Список використаних джерел містить 150 найменувань.

Анотація. Являє собою стисле викладення дисертаційного дослідження.

Розділ «Еволюція кардіостимуляції при брадіаритміях (огляд літератури)». Детально описана етіологія та етіопатогенез брадіаритмій. Описані загальні аспекти консервативного та хірургічного їх лікування, а також негативні наслідки правоплуночкової стимуляції. Висвічено роль стимуляції провідної системи серця у лікуванні брадіаритмій.

Розділ «Матеріал та методи дослідження» В даному розділі представлено клінічний матеріал дослідження, а також детально описані методи інструментальних та статистичних досліджень, використаних в даній науковій роботі.

Розділ «Дослідження розвитку стимуляційно-індукованої кардіоміопатії». Даний розділ включає результати дослідження стимуляційно-індукованої кардіоміопатії: її характеристик (електро- та ехокардіографічних, чинників її розвитку).

Розділ «Особливості застосування варіантів стимуляції провідної системи серця». В даному розділі автор описав варіанти застосування стимуляції провідної системи серця (стимуляція пучка Гіса, стимуляція лівої ніжки пучка Гіса, парагісова стимуляція), вивів їх критерії та проаналізував дані інструментальних методів досліджень у віддаленому періоді. Також описані особливості лікування пацієнтів із хронічною фібриляцією передсердь при використанні стратегії «ablate and pace» із застосуванням стимуляції лівої ніжки пучка Гіса.

Розділ «Результати застосування стимуляції провідної системи серця у порівнянні з правоплуночковою міокардіальною стимуляцією у пацієнтів з брадіаритміями». В даному розділі представлений порівняльний аналіз застосування правоплуночкової стимуляції та стимуляції провідної системи серця. Продемонстровані результати активаційного картування ендокарду лівого шлуночка на різних варіантах кардіостимуляції

Розділ «Аналіз та узагальнення результатів дослідження». В даному розділі проведено порівняння результатів власних досліджень із результатами даних літературних джерел, що відповідає темі розділу.

Висновки. Висновки ґрунтуються на матеріалах власних досліджень, чіткі та відповідають поставленим завданням.

8. Зауваження до дисертації.

1. В літературному огляді є посилання на джерела 1906 року, хоча відсоток нових джерел становить більше 75%.

2. Дані таблиць в деяких розділах повторюються в тексті дисертації.

3. Сім доповідей на конгресах і з'їздах представлені лише на вітчизняних майданчиках для виступів, проте існує значна кількість міжнародних форумів, які б з задоволенням дозволили вам виступити з матеріалами дисертаційної роботи.

9. Дискусійні питання.

1. Чи був пов'язаний розвиток стимуляційно-індукованої кардіоміопатії із певним місцем розташування електрода (верхівка, перегородка) у пацієнтів із правошлуночковою стимуляцією?
2. Які особливості програмування пристрою у пацієнтів із стимуляцією провідної системи серця?
3. Чи потрібен страховочний правошлуночковий електрод при стимуляції провідної системи серця у пацієнтів з брадіаритміями?
4. Який варіант стимуляції провідної системи серця все ж вважаєте кращим для застосування у пацієнтів із життєзагрозливими брадіаритміями?
5. Поясніть будь ласка, чому не можливо більш широко застосовувати запропоновану методику при середній частоті імплантації ШВРС ~ 12-15 тис. на рік в Україні?

10. Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Дисертація Перепеки Є.О. «Стимуляція провідної системи серця у пацієнтів з життєзагрозливими брадіаритміями» є глибоким, узагальнюючим науковим дослідженням з актуального питання хірургічного лікування порушень ритму серця. Дане дослідження характеризується єдністю змісту, містить результати досліджень з науковою новизною, що мають велике теоретичне та практичне значення, що підтверджує значимий особистий внесок здобувача у розвиток вітчизняної науки. Дисертація відповідає вимогам п.п. 6,7,8,9 Постанови КМ «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 № 44 зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ від 21.03.2022 пр. № 341, а також Наказу МОН України від 12.01. 2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), а її автор Перепека Євген Олександрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань з галузі знань 22 – Охорона здоров'я зі спеціальності 222 – Медицина.

Рецензент, завідувач відділу
хірургічного лікування патології
аорти, д.мед.н., с.н.с.

Віталій КРАВЧЕНКО

Підпис рецензента засвідчую

В.о. ученого секретаря ДУ НІССХ
ім. М.М. Амосова НАМНУ,
к.мед.н.

Олена РУДЕНКО